

Konspekt – pierwszy krok do udanej prezentacji

Konspekt to kartka formatu A4 zawierająca podstawowe informacje na temat Twojej prezentacji, takie jak wykorzystana przez Ciebie bibliografia czy ramowy plan wypowiedzi. Konspekt to Twoja przepustka do zdawania matury ustnej z języka polskiego. Konspekt oddajesz swojemu poloniście (bądź innej osobie, którą wskaże dyrektor Twojej szkoły) najpóźniej na tydzień przed terminem Twojego egzaminu.

Konspekt pozwala nauczycielowi zorientować się, o czym i na podstawie jakich książek będziesz mówić w swoim wystąpieniu, dzięki czemu może on wcześniej zastanowić się, jakie pytania Ci zadać. Dla Ciebie konspekt to legalna pomoc - dzięki dobrze opracowanemu planowi prezentacji, nawet będąc bardzo zestresowanym, będziesz wiedzieć o czym i w jakiej kolejności masz mówić.

Schemat prawidłowo przygotowanego konspektu

Imię i nazwisko	
Temat:	
I.	Literatura podmiotu:
II.	Literatura przedmiotu:
III.	Ramowy plan wypowiedzi:
	1. Określenie problemu.
	2. Kolejność prezentowanych treści.
	3. Wnioski.
IV.	Materiały pomocnicze.
PODPIS (!)	

Literatura podmiotu - to dzieła (książki, filmy, obrazy etc.), które omawiasz w swojej pracy (np. "Zbrodnia i kara" F. Dostojewskiego). Najlepiej zawrzeć tu 3-5 utworów.

Literatura przedmiotu - to książki, artykuły etc. (bądź ich fragmenty) związane z tematem Twojej prezentacji, z którymi zapoznałeś się, przygotowując się do przedstawienia danego zagadnienia (np. "Dostojewski i przekłete problemy: od "Biednych ludzi" do "Zbrodni i kary" R. Przybylskiego). Mogą się tu również pojawić adresy stron WWW, bądź jednak ostrożny - dokładnie sprawdź zawartość strony, którą zamierzasz umieścić w bibliografii!

Ramowy plan wypowiedzi - ułożone po kolei i wypunktowane rzeczy, o których chcesz mówić w swojej prezentacji.

Materiały pomocnicze - wszystko poza konspektem, czego zamierzasz użyć podczas prezentacji. Może to być kartka z cytatami, reprodukcja obrazu, fragment filmu, fotografia, nagranie muzyczne.

Zasady sporządzania opisów bibliograficznych są znormalizowane. Określają je normy:

PN-ISO 690 z lipca 2002 roku (dla książek i czasopism) oraz PN-ISO-2 :1999 (dla dokumentów elektronicznych).

Najnowsza norma wprowadza obowiązek podawania numeru ISBN książki (jest to numer zawierający informacje o kraju, wydawcy i o samej książce. Skróć ISBN pochodzi z ang.: International Standard Book Number. W 10-cyfrowym numerze jest zapisana informacja o kraju, wydawcy i o samej książce (np. 83 na początku oznacza Polskę

Bibliografia - to uporządkowany według określonych kryteriów spis dokumentów (książek, artykułów i innych). W prezentacji maturalnej układamy bibliografię wg wzoru:

1. Literatura podmiotu.
2. Literatura przedmiotu.

W obrębie poszczególnych grup obowiązuje układ alfabetyczny.

Opis bibliograficzny książki:

Należy podać:

- Nazwisko i imię lub inicjał imienia autora,
- Dokładny tytuł książki,
- Nazwisko i imię lub inicjał imienia redaktor pracy zbiorowej lub tłumacza książki tekstu tłumaczonego,
- Miejsce wydania,
- Rok wydania,
- Z których fragmentów korzystano, jeśli nie korzystano z całości.

Poprawny opis bibliograficzny wyglądać więc będzie tak:

Przybylski R., "Dostojewski i przekłete problemy : od biednych ludzi do Zbrodni i kary, Warszawa 1964, " [tu:] "Dostojewski i nowożytne idee".

Opis bibliograficzny artykułu:

Należy podać:

- Nazwisko i imię lub inicjał imienia autora artykułu,
- Tytuł artykułu,
- Tytuł czasopisma,
- Rok wydania,
- Numer czasopisma,
- Numery stron,

Poprawny opis bibliograficzny wyglądać więc będzie tak:

Krzemiński I., "Pamięć polska, pamięć żydowska", "Przegląd Polityczny" 2003, nr 61, s. 80-87.

Opis bibliograficzny dokumentu elektronicznego:

Należy podać:

- Nazwisko i imię lub inicjał imienia autora dokumentu,
- Tytuł,
- Nośnik w nawiasie kwadratowym,
- Wydanie: wersję, datę aktualizacji, copyright... - o ile można ustalić,
- Dla dokumentów on-line: adres WWW.

Poprawny opis bibliograficzny wyglądać więc będzie tak:

Prus B., "Lalka", [on-line], Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej, modyfikacja: 2003.01.01, dostępna w Internecie: <http://monika.univ.gda.pl/~literat/lalka/>.

Opis bibliograficzny filmu:

Należy podać:

- Nazwisko i imię lub inicjał imienia reżysera filmu,
- Tytuł filmu,
- W nawiasie kwadratowym: [film]
- Miejsce produkcji,
- Rok produkcji.

Poprawny opis bibliograficzny wyglądać więc będzie tak:

Wajda A., "Pan Tadeusz" [film], Warszawa 2000.

Opis bibliograficzny dokumentu dźwiękowego:

Należy podać:

- Nazwisko i imię lub inicjał imienia autora dokumentu,
- Tytuł dokumentu,
- W nawiasie kwadratowym: [dokument dźwiękowy],
- Miejsce wydania,
- Wydawca,
- Rok wydania
- Nośnik.

Poprawny opis bibliograficzny wyglądać więc będzie tak:

Mickiewicz A., "Pan Tadeusz" [dokument dźwiękowy], Warszawa, Polskie Nagrania, 1988, kaseta magnetofonowa.

Jak przygotować ramowy plan wypowiedzi?

- plan nie podlega ocenie, ma służyć Tobie! Dlatego buduj krótkie zdania i równoważniki zdań zamiast zdań siedmiokrotnie złożonych,
- pamiętaj, że plan ma Ci pomagać, a nie przeszkadzać.
- zapisz w planie wszystkie informacje, które łatwo wylatują Ci z głowy: trudne terminy, nazwiska, tytuły książek...,
- nie bój się numerować i wypunktowywać (dzięki temu rzut oka wystarczy i wiesz, w którym miejscu wypowiedzi jesteś),
- najważniejsze rzeczy możesz pogrubić lub podkreślić,
- pamiętaj, że plan może zająć trochę ponad połowę strony - nie trać więc miejsca na pisanie oczywistych dla Ciebie rzeczy (nie pisz: "Przemiana duchowa Jacka Soplicy, bohatera "Pana Tadeusza" autorstwa Adama Mickiewicza". Zajmuje to dużo miejsca, a wiesz przecież, w jakiej książce i przez kogo napisanej występuje J. Soplica. Jeśli bardzo boisz się, że zapomnisz, napisz: "Przemiana duchowa Jacka Soplicy, bohatera "P.T." autorstwa A. M."),
- jeśli stosujesz skróty, sprawdź koniecznie, czy są one dla Ciebie zrozumiałe,
- pamiętaj o właściwej budowie swojej wypowiedzi, przemyśl układ wypowiadanych treści.

Kilka uwag technicznych:

- konspekt może mieć formę wydruku komputerowego lub może być napisany ręcznie. Wydruk komputerowy jest jednak bardziej czytelny (to ważne, będziesz z niego korzystać w sytuacji stresowej...),
- konspekt musi zmieścić się na jednej stronie A4,
- jeśli plan prezentacji zajmuje zbyt dużo miejsca, a nie chcesz go skracać, możesz zmniejszyć czcionkę i marginesy,
- czcionka nie powinna być mniejsza niż 10 pkt.,
- pamiętaj o ręcznym podpisie w prawym dolnym rogu kartki!
- dobrym pomysłem jest zaznaczenie w konspekcie, że zamierzasz korzystać z kartki z cytatami. Jest to najprostszy do przygotowania materiał pomocniczy, który może być Ci bardzo pomocny, kiedy nie bardzo będziesz wiedział, co masz mówić - wtedy będziesz mógł spokojnie przeczytać jakiś mądry cytat i skomentować go :),
- najpóźniej tydzień przed egzaminem ustnym musisz dostarczyć konspekt do szkoły,
- w czasie prezentacji nie mniej nerwowo konspektu w rękach! Na egzamin możesz zabrać tekturową teczkę i na niej położyć konspekt.

Na koniec przykładowy konspekt!

Jan Kowalski

Temat: Motyw zbrodni i kary w tekstach literackich. Omów wybrane przykłady i uzasadnij swój wybór.

I. Literatura podmiotu:

1. Dostojewski F., "Zbrodnia i kara", tłum. Jastrzębiec-Kozłowski Cz., Wrocław 1987.
2. Szekspir W., "Makbet", tłum. Barańczak S., Kraków 1998.
3. Słowacki J. "Balladyna", Warszawa 1999.

II. Literatura przedmiotu:

1. Przybylski R., "Dostojewski i przekłute problemy : od Biednych ludzi do Zbrodni i kary", Warszawa 1964, [tu:] "Dostojewski i nowożytnie idee".
2. Makowski S., "Balladyna Juliusza Słowackiego, Warszawa 1987.
3. Kott J., Szekspir współczesny, Kraków 1997, [tu:] "Makbet albo zarażeni śmiercią".
4. Chwalewik W., "Szkice szekspirowskie", Warszawa 1983, [tu:] Auden W.H., "Makbet i Edyp", Knights L. Ch., "Makbet jako poemat dramatyczny".

III. Ramowy plan wypowiedzi:

1. Określenie problemu:
 - a. motyw zbrodni i kary częstym motywem w tekstach literackich,
 - b. pytania, na które chcę odpowiedzieć: "Dlaczego ludzie popełniają zbrodnie?", "Jakie kary spotykają złoczyńców, czy odnoszą pozytywny efekt?",
 - c. kolejność prezentowanych tekstów wraz z uzasadnieniem.
2. Kolejność prezentowanych treści:
 - a. "Zbrodnia i kara":
 - krótkie streszczenie,
 - motywy zbrodni: nędza, poczucie niesprawiedliwości, teoria ludzi "zwykłych i niezwykłych",
 - zachowanie Raskolnikowa po popełnieniu zbrodni,
 - gdzie tkwił błąd w rozumowaniu Raskolnikowa (prawo praktycznego rozumu Kanta),
 - konflikt między Sonią i Raskolnikowem,
 - przełom na katordze,
 - b. "Makbet":
 - krótkie streszczenie,
 - motywy zbrodni: przepowiednia czarownic, chęć sprawdzenia się, naciski ze strony Lady Makbet, ambicja,
 - popełnianie zbrodni,
 - zbliżanie się Makbeta do nieuchronnej katastrofy,
 - załamanie się Lady Makbet,
 - śmierć Makbeta - spełnienie przepowiedni,
 - na czym polega tragizm Makbeta?
 - podobieństwa i różnice między Makbetem i Edypem,
 - c. "Balladyna":
 - podobieństwa "Balladyny" do dramatów Szekspira,
 - krótkie streszczenie,
 - motywy popełnienia pierwszej zbrodni (zabicie Aliny dla korony i bogactwa),
 - kolejne zbrodnie i ich motywy,
 - tragizm Balladyny,
 - konflikt między wolną wolą i porządkiem moralnym,
 - dlaczego Balladyna ukarała samą siebie?
3. Wnioski:
 - a. motywy zbrodni bywają różne: ambicja, chęć zdobycia władzy, strach...,
 - b. nie ma zbrodni bez kary.

IV. Materiały pomocnicze:

1. kartka z cytatami

Jan Kowalski

Życie to sztuka wyboru

Wybór tematu prezentacji, to wbrew pozorom, wybór niełatwy. Raz wybranym zagadnieniem będziesz zajmować się przez ponad pół roku, przeorasz kilogramy książek na jego temat, wyprodukujesz sterty notatek o nim, możliwe nawet, że zaczniesz Ci się śnić po nocach. Jeśli więc wybierzesz temat, który Cię kompletnie nie interesuje, najbliższe 7 miesięcy będzie dla Ciebie koszmarem. A przecież może być intelektualną przygodą...

Wybierając temat:

- przede wszystkim daj sobie **kilka dni na przemyślenie** tematów,
- **nie sugeruj się wyborem kolegi z ławki**. To, co dobre dla niego, niekoniecznie musi być dobre dla Ciebie,
- pamiętaj, że **nie ma tematów "lepszyc" i "gorszych"**. To, że kilku Twoich znajomych wybrało ten sam temat, nie oznacza, że jest on "lepszy", a Twój "gorszy",
- **zanotuj** przy tematach, które zwróciły Twoją uwagę **wszystkie utwory**, które mogłyby zostać przez Ciebie wykorzystane do ich realizacji,
- **wypisz na kartce książki**, które znasz, lubisz, o których mógłbyś coś powiedzieć (jeśli interesujesz się filmami czy malarstwem, również wypisz ulubione dzieła), nazwiska ulubionych autorów, lubiane epoki literackie... Z tak sporządzoną listą przejrzyj spis tematów do wyboru pod kątem Twoich zainteresowań.

Możesz zastosować jedną z dwóch strategii:

- **Wybierasz temat najbardziej zgodny z Twoimi zainteresowaniami** (np. uwielbiasz reportaże Kapuścińskiego i o nich właśnie przygotowujesz prezentację). Plusem takiego wyboru jest fakt, iż nie musisz poświęcać wiele czasu na czytanie potrzebnych tekstów, ponieważ wiele z nich znasz już doskonale. Co więcej, na wybrany problem masz już wiele własnych poglądów, które będą bardzo cenne w Twojej prezentacji.
- **Wybierasz temat, o którym nie masz bladego pojęcia** (np. dramaty Ionesco, o którym nawet nigdy nie słyszałeś). Jest to dobre rozwiązanie, o ile lubisz poznawać nowe zagadnienia i czytać stosy książek. Wtedy przygotowanie do matury może okazać się pasjonującą przygodą.

A co, jeśli nie interesujesz się sztuką, a na samą myśl o kontakcie z książką dostajesz wysypki? W tej sytuacji idealne dla Ciebie będą **tematy zgrupowane pod hasłem "język"**. Maniaci komputerowi mogą wybrać temat dotyczący języka Internetu, miłośnicy komiksów - języka używanego w komiksach, a fani hip-hopu - języka piosenek ulubionych wykonawców. Możesz opowiedzieć o języku telewizji, radia, prasy, propagandy, reklamy, polityki... Takie tematy nie wymagają czytania stosu książek (choć z jedną, czy dwiema pewnie trzeba będzie się zapoznać), a przy tym dają możliwość wykazania się w jakimś ciekawym dla Ciebie temacie (wyobraź sobie tylko minę Twojej polonistki, kiedy będziesz jej opowiadał o stosowanych na chatkach emotikonkach!).

Planuj, ale z głową!

Po wyborze tematu czeka Cię wiele pracy. Musisz znaleźć potrzebne książki, przeczytać je, zrobić notatki... Dopiero gdzieś na szarym końcu tej wyliczanki znajduje się Twoje kwietniowe wystąpienie przed komisją. Masz dużo czasu, postaraj się go dobrze wykorzystać! Musisz:

- **DO KOŃCA WRZEŚNIA: ustalić ostateczną wersję tematu prezentacji** (pamiętaj, że w porozumieniu z polonistą możesz modyfikować tematy ze szkolnej listy, np. jeśli temat każe opisać zachowanie człowieka w sytuacjach granicznych na podstawie literatury łagrowej i lagrowej, Ty możesz go zrealizować, powołując się jedynie na literaturę łagrową.).
- **DO KOŃCA LISTOPADA : wybrać literaturę podmiotu** (tę, o której będziesz mówić w prezentacji) i przeczytać ją. Już na tym etapie warto robić notatki, ułatwią one dalszą pracę.
- **DO POŁOWY GRUDNIA: wybrać literaturę przedmiotu** (analizy książek, o których będziesz mówić). Jest to zadanie trudne i wymagające sporo czasu. Zapytaj polonistę o jego sugestie, przejdź się do biblioteki....
- **DO KOŃCA STYCZNIA : opracować literaturę przedmiotu, zrobić notatki**. Notatki są ważne, bo później nie będziesz mieć czasu na wertowanie kilkunastu książek.

- **DO KOŃCA STYCZNIA : dokonać selekcji materiału.** Na tym etapie musisz przejrzeć wszystkie notatki, które przygotowałeś, zastanowić się, co jest mniej, a co bardziej ważne. W 15 minut nie powiesz wszystkiego, co wiesz. Zobacz jeszcze raz, jak brzmi temat, zastanów się, co jest najbardziej konieczne dla jego realizacji.
- **DO POŁOWY LUTEGO: zastanowić się, czy chcesz użyć materiałów pomocniczych.** Materiał dźwiękowy czy umiejętnie dobrany obraz podniesie wartość Twojego wystąpienia, sprawi, że będzie ono dużo ciekawsze. Jeśli zdecydujesz się wykorzystać dodatkowe materiały, przygotuj je już teraz; później możesz nie mieć na to czasu.
- **DO POŁOWY LUTEGO :przygotować ramowy plan wypowiedzi,** czyli zaplanować, o czym i w jakiej kolejności chcesz mówić. Pamiętaj, że na prezentację masz tylko 15 minut!
- (nieobowiązkowe!) **DO KOŃCA LUTEGO: napisać treść prezentacji.** Jedni wolą punkty z ramowego planu wypowiedzi rozwijać na piśmie, inni wolą robić to w głowie.
- **DO KOŃCA MARCA: nauczyć się** tego, co chcesz powiedzieć w swoim wystąpieniu. Jeśli napisałeś wcześniej tekst prezentacji, czytaj go wiele razy i staraj się zapamiętać. Raczej nie ucz się tekstu słowo w słowo na pamięć. Co będzie, jeśli na egzaminie zapomnisz jednego słowa i kompletnie się pogubisz? Prezentację wkuć na blachę jedynie, jeśli bardzo boisz się egzaminu i tylko świadomość opanowanego perfekcyjnie tekstu pozwoli Ci otworzyć usta przed komisją. Jeśli nie napisałeś gotowego tekstu, przeglądając notatki i ramowy plan wypowiedzi, staraj się mówić na wybrany temat. Pamiętaj, że masz tylko 15 minut!
- **DO EGZAMINU: ćwicz, ćwicz i ćwicz, koniecznie z zegarkiem w ręku.** Prezentuj się przed lustrem, rodziną, znajomymi. Proś ich o konstruktywne uwagi,. Może dzięki nim dopracujesz swoją prezentację?

Terminy, o których nie możesz zapomnieć:

- **do 30.09** - składasz w szkole pisemną deklarację wyboru tematu prezentacji maturalnej,
- **miesiąc przed egzaminem** - oddajesz poloniście bibliografię oraz materiały pomocnicze,
- **tydzień przed egzaminem** - oddajesz poloniście ramowy plan prezentacji.

Prezentacja prezentacji nierówna

Możesz przygotować byle jaką prezentację. Możesz nie czytać żadnej lektury, a bazować jedynie na streszczeniach. Możesz przygotować swoją prezentację tydzień przed egzaminem. Możesz się jej nie uczyć, a na egzaminie improwizować. Inaczej mówiąc, możesz włożyć w jej przygotowanie jedynie tyle wysiłku, żeby wystarczyło na 30%. Warto jednak postarać się chociaż trochę bardziej. Bo co będzie, jeśli źle policzysz i zamiast oczekiwanych 30% dostaniesz 28?

Możesz też przygotować prezentację nieszablonową, wybitną... Taką, którą zapamięta egzaminująca Cię komisja. Taką, którą Ty sam zapamiętasz, i z której będziesz długo dumny. Jakimi cechami powinna cechować się taka prezentacja? Po pierwsze, powinna być **Twoja**. Nie może być tylko zbiorem cytatów i cudzych poglądów. Postaraj się w niej zawrzeć swoje własne przemyślenia i odczucia na wybrany temat. Powinna być również dobrze **zaplanowana i spójna**. Postaraj się, żeby kolejne części Twojej wypowiedzi logicznie ze sobą się łączyły (nie mów: "To tyle o "Panu Tadeuszu", a teraz przejdę do "Dziadów"). Staraj się mówić, a **nie recytować** zapamiętany tekst. Zmieniaj ton i szybkość głosu, **akcentuj** ważne rzeczy. Staraj się pokazać komisji, że temat Cię naprawdę zainteresował. Nie bój się też użyć materiałów pomocniczych.

Kilka rad na koniec

Nie bój się prezentacji przed komisją. Nauczyciele w czasie matur nie gryzą! Zależy im, żebyś zdał. Jeśli Cię lubią, będą dla Ciebie mili. A jeśli im podpadłeś, też będą mili, bo przecież nie chcą się z Tobą spotkać ponownie ;) Nie ma możliwości, żebyś nie zdał matury, bo nauczyciel się na Ciebie uwziął i gnębił Cię przez całą szkołę średnią. Pamiętaj, że komisja składa się z trzech osób, w tym z jednego nauczyciela spoza Twojej szkoły. Obiektywizm gwarantowany.

Odstresuj się przed egzaminem. Na dwa-trzy dni przed dniem Twojej prezentacji przed komisją nie wertuj już nerwowo notatek, nie doczytuj książek. Zamiast tego idź na spacer, albo spotkaj się z kolegami.

Pamiętaj o schludnym ubraniu. Co prawda, komisja nie przyznaje punktów za wygląd, ale jednak patrzy na to, jak wyglądasz. Twój niechlujny ubiór może zostać odebrany przez nauczycieli jako wyraz

Twojego stosunku do egzaminu, a to może w niekorzystny sposób rzutować na ich oceny. Matury to ważne wydarzenie w Twoim życiu, zasługuje chociażby na czyste buty i elegancką koszulę.

Głowa do góry! Nie Ty jeden przystępujesz do tego egzaminu. Tysiące zdają z Tobą, tysiące zdawało (i zdało!) przed Tobą. Dlaczego akurat Tobie miałoby się nie udać? ;)

Zobacz też...